

KIRFN Interpretimi 9

Rivlerësimi i Instrumentave Derivative të Përfshirë

KIRFN 9 *Rivlerësimi i Instrumentave Derivative të Përfshirë* u hartua nga Komiteti Ndërkombëtar i Interpretimeve për Raportimin Financiar dhe u publikua nga Bordi Ndërkombëtar i Standardeve të Kontabilitetit në Mars të vitit 2006.

PËRMBAJTJA

paragrafët

INTERPRETIMI 9 I KIRFN

RIVLERËSIMI I INSTRUMENTAVE DERIVATIVE TË PËRFSHIRË

REFERENCAT

INFORMACIONE BAZË

1–2

OBJEKTI

3–5

ÇËSHTJA

6

KONSENSUSI

7–8

DATA E HYRJES NË FUQI DHE TRANZICIONI

9

BAZA PËR KONKLuzionET

Interpretimi 9 i KIRFN *Rivlerësimi i Derivativëve të Përfshirë* (KIRFN 9) i cili jepet në paragrafët 1–9. KIRFN 9 është shoqëruar me një Bazë për Konkluzionet. Objekti dhe autoriteti i interpretimeve jepet në paragrafët 1, 8 – 10 të *Parathënies* së KIRFN.

Interpretimi 9 i KIRFN

Rivlerësimi i Instrumentave Derivative të Përfshirë

Referencat

- SNK 39 *Instrumentet financiare: Njohja dhe Matja*
- SNRF 1 *Adoptimi për Herë të Parë i Standarteve Ndërkombëtare të Raportimit Financiar*
- SNRF 3 *Kombinimet e Biznesit*

Informacione bazë

- Paragrafi 10 i SNK 39 e përshkruan derivativin e përfshirë si ‘përbërës të një instrumenti hibrid (të kombinuar) që mund të përfshijë edhe një kontratë bazë jo derivative—me efektin që disa flukse të mjeteve monetare të instrumentit të kombinuar ndryshojnë në një mënyrë të ngjashme me një derivativ të veçuar.’
- Paragrafi 11 i SNK 39 kërkon që derivativi i përfshirë të ndahet nga kontrata bazë, dhe të cilësohet si derivativ në qoftë se dhe vetëm në qoftëse:
 - karakteristikat ekonomike dhe rreziqet e derivativëve të përfshirë nuk janë të lidhura ngushtë me karakteristikat ekonomike dhe rreziqet e kontratës bazë;
 - një instrument i veçantë me terma të njëjta me derivativin e përfshirë do të plotësonte përkufizimin e derivativit; dhe
 - instrumenti hibrid (i kombinuar) nuk matet me vlerën e drejtë me ndryshimet në vlerën e drejtë që njihen tek fitimet apo humbjet (d.m.th. një derivativ i përfshirë në aktivin apo pasivin financiar me vlerën e drejtë përmes fitimit ose humbjes nuk ndahet).

Objekti

- Subjekt i paragrafëve 4 dhe 5 më poshtë, ky Interpretim gjen zbatim tek të gjithë derivativët e përfshirë brenda objektit të SNK 39.
- Ky Interpretim nuk lidhet me çështjet e rimatjes që rrjedhin prej rivlerësimit të derivativëve të përfshirë.
- Ky Interpretim nuk lidhet me blerjen e kontratave me derivativë të përfshirë në një kombinim biznesi, dhe as me rivlerësimin e mundshëm të tyre në datën e blerjes.

Çështje

- SNK 39 kërkon që një njësi ekonomike, në momentin kur ajo bëhet palë në kontratë për herë të parë, të vlerësojë nëse është kërkuar që derivativët e përfshirë që përmbahen në kontratë të mbahen veças nga kontrata bazë, dhe të kontabilizohen si derivativë sipas këtij Standardi. Ky interpretim adreson problemet e mëposhtme:
 - A e kërkon SNK 39 që ky vlerësim të bëhet vetëm kur njësia ekonomike bëhet palë e kontratës për herë të parë, apo vlerësimi duhet rishqyrtuar gjatë gjithë kohëzgjatjes së kontratës?
 - A duhet që adoptuesi për herë të parë të bëjë vlerësimin e tij bazuar në kushtet që ekzistojnë kur njësia ekonomike u bë palë kontrate për herë të parë, apo në kushtet që ishin mbizotëruese në çastin kur njësia ekonomike zbaton SNRF-të për herë të parë?

Konsensusi

- Një njësi ekonomike përcakton nëse derivativi i përfshirë duhet të jetë detyrimisht i ndarë nga kontrata bazë, dhe nëse duhet kontabilizuar si derivativ, kur njësia ekonomike bëhet palë kontrate për herë të parë. Ndalohen rivlerësimet e mëvonshme, përveç rasteve kur ka ndryshim të termave të kontratës të cilat modifikojnë bindshëm fluksin e mjeteve monetare. Në rastin kur kontrata parashikon fluks monetar të ndryshëm, kërkohet rivlerësim. Njësia ekonomike përcakton nëse modifikimi i fluksit të mjeteve monetare është domethënës duke shqyrtuar

nivelin e fluksit të mjeteve monetare të parashikuara në të ardhmen të lidhura me derivativët e përfshirë, kontratën bazë apo nëse që të dyja kanë ndryshuar, dhe nëse ky ndryshim është domethënës në krahasim me parashikimet e mëparshme sipas kontratës së fluksit të mjeteve monetare.

- 8 Një adoptues për herë të parë vlerëson nëse derivativi i përfshirë duhet ndarë nga kontrata bazë dhe të kontabilizohet si derivativ sipas kushteve ekzistuese në datën më të fundit kur ajo bëhet palë kontrate për herë të parë, dhe datës kur rivlerësimi kërkohet nga paragrafi 7.

Data e hyrjes në fuqi dhe tranzicioni

- 9 Njësia ekonomike zbaton këtë interpretim për periudhat vjetore që fillojnë në datën 1 Qershor 2006, ose pas kësaj date. Inkurajohet zbatimi i më hershëm. Nëse njësia ekonomike zbaton këtë Interpretim në një periudhë përpara datës 1 Qershor 2006, ky fakt duhet të shoqërohet me dhënie të informacioneve shpjeguese. Interpretimi zbatohet në mënyrë prapaveruese.

Baza për Konkluzione mbi Interpretimi 9 të KIRFN-së

Baza për konkluzione shoqëron KIRFN 9, por nuk është pjesë përbërëse e saj.

Hyrje

- BC1 Baza për konkluzione përmbledh shqyrtimet e KIRFN që çuan në konsensus. Anëtarë individualë të KIRFN ju dahanë disa faktorë më shumë peshë krahasuar me faktorët e tjerë.
- BC2 Siç shpjegohet më poshtë, KIRFN u vu në dijeni se ka patur paqartësi për disa aspekte të caktuara të SNK 39 *Instrumentët financiarë: Njohja dhe Matja* lidhur me rivlerësimin e derivativëve të përfshirë. KIRFN i botoi propozimet rreth kësaj çështje në Mars të vitit 2005 si D15 *Rivlerësim i derivativëve të përfshirë*, dhe përgatiti KIRFN 9 pas shqyrtimit të 30 letrave me komente të marra.
- BC3 SNK 39 i kërkon njësisë ekonomike që, në momentin kur bëhet palë në kontratë për herë të parë, të vlerësojë nëse derivativi i përfshirë në përmbajtje të kontratës, nevojitet të mbahet veças nga kontrata bazë, dhe të kontabilizohet si derivativ sipas këtij Standardi. Gjithsesi, ekziston pyetja nëse SNK 39 kërkon që njësia ekonomike të vazhdojë kryerjen e këtij vlerësimi pasi njësia të bëhet palë kontrate për herë të parë, dhe nëse po, në ç'periudha kohore. Standardi nuk shprehet për këtë çështje dhe KIRFN u njoftua se rezultati ishte divergjencia në praktikë.
- BC4 Çështja është me vend, për shembull, kur ndryshojnë kushtet e tregut por nuk ndryshojnë termit e derivatit të përfshirë, dhe tregu është faktori kryesor përcaktues nëse kontrata bazë dhe derivativi i përfshirë janë të lidhur ngushtë me njëri-tjetrin. Rastet kur mund të ndodhë një gjë e tillë janë dhënë në paragrafin AG33(d) të SNK 39. Paragrafi AG33(d) shprehet se derivativi i përfshirë në monedhë të huaj lidhet ngushtë me kontratën bazë nëse nuk shihet si i ndërvarur, nuk përmban një tipar opsioni dhe kërkon që pagesat të shprehen në një nga monedhat e mëposhtme:
- (a) monedha funksionale e ndonjëres prej palëve të rëndësishme të kësaj kontrate;
 - (b) monedha në të cilën realizohet blerja e mallrave ose shërbimeve është monedha me të cilën kryhen rëndom transaksionet tregtare në të gjithë botën (si për shembull dollari amerikan për transaksionet e naftës bruto); ose
 - (c) monedha që përdoret gjerësisht në kontratat e shit-blerjes së elementeve jo-financiare në mjedisin ekonomik ku kryhet transaksioni (për shembull: monedha relativisht e qëndrueshme apo likuide që përdoret përgjithësisht në shkëmbimet tregtare vendore apo në tregtinë me jashtë).
- BC5 Secila nga monedhat e përcaktuara në (a)–(c) më sipër mund të ndryshojë. Me supozimin që kur njësia ekonomike bëhet palë kontrate për herë të parë, ajo vlerëson se kontrata përmban derivativë të përfshirë të lidhur ngushtë (meqenëse është një prej tre kategorive të paragrafit BK4), dhe kështu nuk kontabilizohet e veçuar. Me se pupozimin që më pas ndryshojnë edhe kushtet e tregut, dhe se nëse njësia ekonomike duhet të rivlerësojë kontratën sipas rrethanave të ndryshuara, ajo arrin në përfundimin se derivativi i përfshirë nuk lidhet ngushtë, prandaj kërkon kontabilizim të veçantë. (Mund të ndodhë edhe e anasjellta). Çështja mbetet nëse njësia ekonomike duhet ta bëjë këtë rivlerësim.

Rivlerësimi i derivativëve të përfshirë

- BC6 KIRFN theksoi se arsyeja përse SNK 39 kërkon ndarjen e derivativëve të përfshirë, është se njësia ekonomike nuk duhet të jetë në gjendje të anashkalojë kërkesat për njohjen dhe matjen e derivativëve, për shkak të përfshirjes së derivativit tek një instrument financiar jo-derivativ, apo në ndonjë kontratë tjetër (për shembull, duke i kaluar mallrat e përfshira tek instrumentet e borxhit). Ndryshimet në rrethanat e jashtme (si për shembull, rrethanat e përcaktuara nga paragrafi BK5) nuk janë mënyra të shmangies së këtij Standardi. Rrjedhimisht, KIRFN arriti në përfundimin se për këto ndryshime nuk shihet e përshtatshme që të bëhet rivlerësim.
- BC7 KIRFN theksoi se një masë praktike që nuk kërkohet nga SNK 39 është ndarja e derivativëve të përfshirë të lidhur ngushtë me njëri – tjetrin. Shumë instrumentë financiarë përmbajnë derivativë të përfshirë. Ndarja e të gjithë këtyre derivativëve të përfshirë mund të jetë një ngarkesë e madhe për njësitë ekonomike. KIRFN theksoi se kërkesa që njësitë ekonomike të rivlerësojnë derivativët e përfshirë të të gjithë instrumenteve hibridë të tyre, është i vështirë dhe kërkon kohë pasi do të nevojitet monitorim i shpeshtë i tyre. Kushtet e tregut dhe faktorë të tjerë që prekin derivativët e përfshirë duhet të monitorohen vazhdimisht për të garantuar identifikimin në kohë të

- ndryshimit të rrethanave dhe ndryshimin përkatës të trajtimit kontabël. Për shembull, nëse monedha funksionale e palës tjetër ndryshon gjatë periudhës së raportimit në atë shkallë sa që kontrata nuk shprehet më me një nga monedhat e njëres palë të kontratës, atëherë kërkohet rivlerësimi i instrumentit hibrid në datën e ndryshimit, për të garantuar trajtimin e duhur kontabël në të ardhmen.
- BC8 KIRFN gjithashtu pranon se, megjithëse SNK 39 nuk shprehet për çështjen e rivlerësimit, ai jep udhëzimet përkatëse kur konstaton se për llojet e kontratave të përmendura në paragrafin AG33(b) vlerësimi nëse derivativi i përfshirë lidhet ngushtë ose jo, jepet vetëm në fillim. Paragrafi AG33(b) shprehet:
- Dyshejma ose kufiri maksimal i përfshirë në normën e interesit të kontratës së huamarrjes apo kontratës së sigurimit lidhen ngushtë me kontratën bazë, kur kufiri maksimal është në nivelin e normës së interesit të tregut ose e tejkalon atë, dhe dyshejma është në nivelin e normës së interesit të tregut në momentin e lidhjes së kontratës, ose poshtë këtij niveli dhe, as dyshejma, as kufiri maksimal nuk shihen si të ndërruarur në lidhje me kontratën bazë. Në mënyrë të ngjashme, dispozitat e kontratës së shit-blerjes së një aktivi (p.sh. malli) ku përcaktohet dyshejma dhe kufiri maksimal i çmimit të pagueshëm ose të arkëtueshëm për aktivin, lidhen ngushtë me kontratën bazë nëse si dyshejma, ashtu edhe kufiri maksimal nuk përmbajnë mjete monetare *në fillim*, dhe nuk shihen si të ndërruarur. [Thëksimi është shtuar]
- BC9 Gjithashtu, KIRFN shqyrtoi rezultatet e kërkesave për rivlerësim të mëvonshëm. Hamendësoni, për shembull, që njësia ekonomike, kur bëhet palë kontrate për herë të parë, njihet veças aktivin bazë dhe derivativin e përfshirë pasiv. Nëse njësia ekonomike i kërkohet të rivlerësojë faktin nëse derivativi i përfshirë do të kontabilizohet veças, dhe nëse njësia ekonomike konkludoi për këtë gjë pak kohë përpara se të bëhej palë kontrate ku derivativi nuk kërkohet më që të veçohet. Atëherë, lundin pyetjet për njohjen dhe matjen. Për rrethanat e mësipërme, KIRFN identifikoi mundësitë e mëposhtme:
- (a) njësia ekonomike do ta heqë derivativin nga bilanci dhe e njihet tek fitimi apo humbja një fitim ose humbje korresponduese neto. Kjo sjell njohjen si fitim ose humbje neto edhe pse nuk ka asnjë transaksion apo ndryshim në vlerën e kontratës totale apo përbërësve të saj.
 - (b) njësia ekonomike mund ta vendosë derivativin si zë të veçantë në bilanci. Lind pyetja se kur ky zë duhet të hiqet nga bilanci. A duhet të amortizohet (dhe, nëse po, si ndikon ky amortizim tek norma e interesit efektiv të aktivitetit), apo ai duhet të çrregjistrohet vetëm kur aktivi të çrregjistrohet?
 - (c) njësia ekonomike mund ta kombinojë derivativin (që njihet në vlerën e drejtë) me aktivin (që njihet në koston e amortizuar). Edhe pse nuk ka patur ndryshime në ekonomiksin e kontratës së plotë, ky kombinim ndryshon si vlerën kontabël (neto) të aktivitetit, ashtu edhe normën e interesit efektiv. Në disa raste, ai shkakton normë të interesit efektiv negative.
- KIRFN theksoi se, sipas pikëpamjeve të tij, rivlerësimi i mëvonshëm është i përshtatshëm vetëm në rastin e ndryshimit të kushteve të kontratës të cilat modifikojnë bindshëm qarkullimin e mjeteve monetare deh për sa kohë kontrata nuk kërkon ndryshe, çështjet e mësipërme nuk dalin në pah.
- BC10 KIRFN theksoi se SNK 39 i kërkon njësive ekonomike të vlerësojnë nëse derivativi i përfshirë duhet të jetë i ndarë nga kontrata bazë, dhe nëse duhet kontabilizuar si derivativ, kur njësia ekonomike bëhet palë kontrate për herë të parë. Rrjedhimisht, nëse njësia ekonomike blen një kontratë që përmban derivativë të përfshirë, ajo vlerëson nëse derivativi i përfshirë duhet të jetë i ndarë dhe të kontabilizohet si derivativ duke marrë si bazë kushtet e asaj date.
- BC11 KIRFN shqyrtoi një metodë alternative ku rivlerësimi të ishte fakultativ. Ai vendosi kundër kësaj metode, sepse ajo ul krahasueshmërinë e informacionit financiar. Gjithashtu, KIRFN theksoi se ky trajtim do të ishte në kundërshtim me kërkesat për derivativët e përfshirë sipas SNK 39, ku kërkohet ose ndalohet vecimi, por nuk jepen opsione. Në këtë linjë, KIRFN arriti në përfundimin se rivlerësimi nuk duhet të jetë fakultativ.

Adoptuesit e SNRF-ve për herë të parë

- BC12 Paragrafi IG55 i 'Udhëzimit mbi zbatimin' për SNRF 1 'Adoptimi për Herë të Parë i Standarteve Ndërkombëtare të Raportimit Financiar' shprehet:
- Kur SNK 39 i kërkon njësive ekonomike të veçojë derivativin e përfshirë nga kontrata bazë, vlera kontabël fillestare e komponentëve në datën kur instrumenti plotëson për herë të parë kriteret e njohjes sipas SNK 39, reflekton rrethanat në atë datë (SNK 39, paragrafi 11). Nëse njësia ekonomike e ka të pamundur të vlerësojë në mënyrë të besueshme vlerat kontabël fillestare të derivativëve të përfshirë dhe kontratës bazë, e gjithë kontrata e kombinuar trajtohet si instrument financiar i mbajtur për tregtim (SNK 39, paragrafi 12) Kjo sjell matjen me vlerën e drejtë (përveç rastit kur njësia ekonomike e ka të pamundur të përcaktojë një vlerë të drejtë të besueshme, shihni SNK 39, paragrafin 46(c)), ku ndryshimet në vlerën e drejtë njihen në fitim ose humbje.
- BC13 Ky udhëzim reflekton parimin e SNRF 1 që adoptuesi për herë të parë duhet të zbatojë SNRF-të sikur të ishin të vëna në zbatim që prej njohjes fillestare. Kjo është në përputhje me parimin e përgjithshëm të përdorur tek SNRF-të lidhur me zbatimin e plotë prapaveprues të Standardeve. Siç përcaktohet në paragrafin IG55, KIRFN thekson se data e njohjes fillestare është data kur njësia ekonomike bëhet palë kontrate për herë të parë, dhe jo kur njësia adopton SNRF-të për herë të parë. Rrjedhimisht, KIRFN arriti në përfundimin se SNRF 1 i kërkon

njësive ekonomike të vlerësojnë nëse derivativi i përfshirë duhet të mbahet i veçuar nga kontrata bazë dhe të kontabilizohet si derivativ në bazë të kushteve të datës kur njësia ekonomike bëhet palë kontrate për herë të parë, dhe jo ato të datës së adoptimit të SNRF-së për herë të parë.